

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İMTİHAN VE SABIR

Mükâfatın büyüklüğü, imtihanın şiddetine göredir

6 Şubat 2026 Cuma

A. DÜNYA BİR MİSAFİRHANE, HAYAT BİR İMTİHANDIR

Bizler bu dünyaya sadece yemek, içmek ve eğlenmek için gelmedik. Attığımız her adım, karşılaştığımız her olay aslında bir sınavın parçasıdır. Rabbimiz bizi bazen varlıkla şükre, bazen darlıkla sabra davet eder. Bu, bir madenin ateşle saflaştırılması gibi, insanın da olaylarla olgunlaşma sürecidir.

İnsanoğlu kendini tanımaya başladığından beri “**ben neyim, nereden geldim, niçin varım, nereye gideceğim?**” sorularına cevap bulmaya çalışmıştır. Beşer aklı, bu çetin ve devasa sorular karşısında hep bocalayıp durmuş, felsefe ise bu konuda, yüzyıllar boyu birbirini nakzeden izahlarıyla hep aciz kalmıştır.

Evet, insanın mutlaka bir yaratılış gayesi, bir varlık sebebi olmalıdır. Akl-ı selimin kabulde tereddüt etmediği ilk gerçek budur. Bu yüzdendir ki, insan denilen varlık, ta ilk günden beri, “**niçin yaratıldım?**” sorusunu cevaplamak için beyninin sınırlarını zorlayıp durmuştur.

İnsan, gaye ve amaçları için yaşar. Herhangi bir işe başlarken, hedeflenen bir takım amaçlar yoksa başarıya ulaşmak güç olur. Çünkü niçin çalışıldığı belli değildir ve ne kadar mesafe alınması gerektiği de aynı şekilde belirsizdir. İşte bu yüzden, insanı yaşatan, onun yaşamını anlamlı hâle getiren gayeleridir.

B. MÜMİNİN AĞIR İMTİHANI: BELA VE MERTEBE İLİŞKİSİ

Bazen “Neden hep ben?” ya da “Neden iyiler daha çok acı çekiyor?” gibi sorular akla gelebilir. Oysa imtihanın şiddeti, kişinin Allah katındaki derecesiyle doğru orantılıdır. En büyük fırtınalar, en yüksek dağlara çarpar.

Sad b. Ebî Vakkas (r.a.) anlatıyor: “Ey Allah’ın Resûlü! İnsanların en şiddetli imtihana çekileni kimlerdir?” dedim. Buyurdular ki: “**Peygamberler, sonra sırasıyla (hayat tarzı ve dindarlıkta) onlara en yakın olanlar...**” (Tirmizî, Zühd, 57; İbn Mâce, Fiten, 23)

Şu uçsuz-bucaksız kâinattaki her şey, bir gaye için var edilmiştir. Canlı-cansız bütün varlıkların belli işlevleri, görevleri vardır. Bu gerçeği ifade eden âyetlerden biri şöyledir:

ÂYET - İ KERÎME

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَا عِيبَ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا
بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

“Gökleri, yeri ve bunların arasındakileri oynayıp eğlenmek için yaratmadık. Bunları hakikat ve hikmet çerçevesinde yarattık, fakat çoğu bunu bilmez.” (Duhan, 44/38-39)

Allah’ın yarattığı varlıkların en şerefli ve kıymetlisi ise insandır. Yüce Allah, biz insanları en güzel şekilde yaratmış ve binlerce mahlûkatı istifademize sunmuştur. Emrimize amade kıldığı sayısız nimet vardır. Bu husus, Kur’an-ı Kerîm’de şöyle açıklanır:

ÂYET - İ KERÎME

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا

“Yeryüzünde ne varsa hepsini sizin için yaratan O’dur.” (Bakara, 2/29)

Kendisine -bunca nimet verilen insan, boşuna mı yaratılmıştı? Tabii ki hayır! Onun da yaratılış gayesi vardır. İnsanın var edilip dünyaya gönderilişi, öylesine bir hâdise değildir. Bu duruma işaret eden âyet-i kerîme şudur:

ÂYET - İ KERÎME

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنْتُمْ إِلَيْنَا لَا تَرْجِعُونَ

“Sizi sırf boş yere yarattığımızı ve sizin artık huzurumuza geri getirilmeyeceğinizi mi sandınız?” (Mü’minun, 23/115)

İnsana hitap eden bu âyet, onun sorumlu bir varlık olarak yaratılışının en veciz ifadesi olup, bu sorumluluğu onun aynı zamanda yüksek değerini de ifade eder. Çünkü diğer bütün canlılar yok olup giderken, yalnız insanoğlu ebedî yaşama imkânına sahip olacak, ayette işaret edildiği gibi bu da ahirette gerçekleşecektir.

Genelde müminlerin imtihanı daha ağırdır. Allah'ın rızasını kazanmak, cenneti hak etmek için ciddi testlerden geçmek gerekir. Mümin, rüzgâra karşı yürüyen bir yolcu gibidir; rüzgâr (imtihan) ne kadar sert eserse, varacağı menzil o kadar kıymetlidir. Allah, rızasını zorlukların içine gizlemiştir ki; sadece 'diliyle inandım' diyenle, 'kalbiyle bedel ödeyen' birbirinden ayrılsın. Kur'an-ı Kerim'de bu hususa şöyle dikkat çekilir;

ÂYET - İ KERÎME

أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ

"İnsanlar, denenip sınavdan geçirilmeden, "İman ettik" demekle bırakılacaklarını mı sanıyorlar?" (Ankebût, 29/2)

Putperestlerin başta Bilâl-i Habeşî, Ammâr ve Yâsir gibi kimsesizler olmak üzere, müslümanlara uyguladıkları baskı ve zulümlerin dayanılmaz noktalara ulaştığı Mekke döneminin sonlarında inen bu ayetler, gerçek mümin ve müslüman olmanın anlamını ve şartlarını ana çizgileriyle ortaya koyması bakımından büyük önem taşımaktadır. Buna göre insanların sorumluluklarını yerine getirmiş sayılmaları, dolayısıyla gerçek manada müslüman olmaları için yalnızca "inandık" diyerek sözlü bir iman ikrarında bulunmaları yeterli değildir. Asıl dindarlık, Allah'ın insanları inançları uğrunda bazı güçlüklerle imtihan ettiğinde ortaya çıkar. Nitekim müslümanlar, ilk zamanlarda olduğu gibi tarihin sonraki dönemlerinde de sıkıntılar yaşamışlar, inançlarını ve kutsal değerlerini yok etme hareketleriyle karşılaşmışlardır. Günümüz müslümanları da aynı durumu ağır bir şekilde yaşamaktadırlar; tarihin gelecek dönemlerinde de bu tür tehlikelerle karşı karşıya kalabileceklerdir. Şu halde bu ayetler sadece ilk müslümanları değil, her dönemdeki bütün inançlı insanları, –sadece "inandım" demekle yetinmeyip– kişisel ve toplumsal varlıklarına, değerlerine, hak ve özgürlüklerine, ülkelerine ve bağımsızlıklarına sahip çıkmaya; bu uğurda özveride bulunmaya, zorluklara ve acılara katlanmaya çağırmakta; doğrularla yalancıların, yani gerçekten mümin ve müslüman olanlarla sözde müslümanların bu şekilde ortaya çıkacağını, bunların Allah katındaki değerlerinin de bu imtihandaki başarı derecelerine göre belli olacağını ifade etmektedir. (Kur'an Yolu Tefsiri,4/252-253)

•) Bir Kıssa

Ebû Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre kendisi, Nebî'nin (s.a.s.) şöyle buyurduğunu işitmiştir:

"İsrâiloğulları içerisinde cildi alacalı, kel ve kör üç kişi vardı. Allah bunları imtihan etmek istedi ve onlara bir melek gönderdi. Melek, derisi alacalı olan adama geldi ve en çok istediği şeyin ne olduğunu sordu. Adam, güzel görünümlü bir cilt istediğini çünkü insanların hâlihazırdaki görüntüsüyle kendisini çirkin bulup ondan iğrendiklerini söyledi. Bunun üzerine melek, adamın vücudunu sıvazladı ve şifa bulan adamın

çirkinliği gitti. Ona çok güzel bir renk ve hoş bir görünüm verilmişti. Daha sonra melek ona en çok hangi malı sevdiğini sordu. Hastalıktan kurtulan adam, deveyi sevdiğini söyleyince, ona on aylık gebe bir deve verildi. Melek, devenin onun için bereketli olmasını temenni ederek adamın yanından ayrıldı ve başı kel olan adamın yanına gitti. Ona da en çok istediği şeyin ne olduğunu sordu. O da kendisinden kelliği giderecek, insanların iğrenmelerini ortadan kaldıracak güzel bir saç istediğini söyledi. Melek onun başını sıvazlar sıvazlamaz kellikten eser kalmadığı gibi, çok güzel saçları oluverdi. Bu kez de melek ona en çok hangi malı sevdiğini sordu. O, ineği sevdiğini söyleyince, kendisine gebe bir inek verildi. Melek bu adama da bahşedilen ineğin bereketli olmasını temenni ederek yanından ayrıldı. Melek son olarak âmâ olan adamın yanına geldi ve dünyada en çok istediği şeyin ne olduğunu ona da sordu. O, görmeyen gözlerinin açılmasını ve bu sayede insanları görmek istediğini söyledi. Melek adamın gözlerini sıvazladı ve adam görmeye başladı. Ardından da daha öncekilere sorduğu gibi, ona hangi malı çok sevdiğini sordu. Adam koyunları sevdiğini söyleyince, kendisine kuzulu bir koyun verildi.

Bir müddet sonra muzdarip durumda olan bu kişilere bahşedilen hayvanlar yavruladılar ve çoğaldılar. Bu suretle birinin bir vadi dolusu devesi, diğerinin bir vadi dolusu sığırı, ötekisinin de bir vadi dolusu koyunu oldu. Aradan yıllar geçti. Melek, bu üç kişinin karşısına bir kez daha çıktı. Ama bu sefer onların karşısına çıkma sebebi, nimeti veren Allah’a karşı onları şükür imtihanına tâbi tutmaktı.

Bu amaçla önce cildi alacalı olup da Allah’ın sıhhat ve mal verdiği adamın yanına geldi. Tıpkı onun eski hâli gibi hastalıklı ve yoksul bir insan suretine girmişti. Ona dedi ki: “Ben fakir biriyim. Bütün çarelerim tükendi. Yolculuğu tamamlayabilmem önce Allah’ın inayeti sonra da senin yardımınla mümkündür. Şimdi ben, sana güzel bir renk, güzel bir görünüm ve mal veren Allah rızası için senden bir deve istiyorum. Bu sayede yolculuğumu tamamlayayım ve memleketime ulaşayım.” İnsan suretindeki meleğin isteklerini dinleyen adam, “(İyi ama malımda) hak sahipleri çoktur.” diye cevap verince melek ona, “Sanki seni tanır gibiyim. Sen insanların iğrendiği, cildi alacalı olan kişi değil miydin? Fakir olduğun hâlde Allah bu malı mülkü sana vermedi mi?” diye sordu. Bu sorulara karşılık adam, “(Hayır) yemin olsun ki bu mal mülk bana atalarımın miras kaldı.” dedi. Melek de ona cevaben, “Eğer sen yalan söylüyorsan Allah seni eski hâline döndürsün!” dedi ve oradan ayrıldı.

Sonra kel olan adamın yanına kel bir insan suretinde gitti ve aynı şeyleri söyledi. Bu adam da alacalı adamın yaptığı gibi meleğe yardım etmeyi reddetti. Melek de ona, “Eğer sen bu sözlerinde yalancı isen, Allah seni eski hâline döndürsün!” dedi.

Ardından âmâ bir insan suretine girerek eskiden âmâ olan adamın yanına giden melek, ona dedi ki: “Ben gariban bir yolcuyum. Yolda kaldım. Önce Allah’ın, sonra

senin yardımınla ancak gideceğim yere ulaşabilirim. Şimdi ben, sana görme kabiliyetini bahşeden Yüce Allah'ın rızası için senden bir koyun istiyorum ki ondan istifade ederek gideceğim yere ulaşabileyim." Meleğin bu isteği üzerine âmâ olup da Allah'ın sıhhat verdiği adam dedi ki: "Evet ben gerçekten kördüm. Allah bana görme kabiliyetini bahşetti. Fakir idim, beni zenginleştirdi. (İşte koyunlarım!) Dilediğin kadar al. Allah'a yemin ederim ki, bugün Allah rızası için benden alacağın hiçbir şeyde sana sınır koymam." Bunun üzerine melek ona, "Malın senin olsun. Siz imtihan edildiniz. Neticede Allah senden razı oldu, diğer iki arkadaşın ise Allah'ın gazabına uğradılar." dedi." (Buhârî, Enbiyâ, 51)

C. SABIR

Sözlükte dayanma ve dayanıklılık anlamına gelen sabır; zor koşullar altında cesaret ve metanetini yitirmeden sıkıntı ve zorluklara katlanmak, doğru yolda yanlışlara karşı sebat etmektir. Dinî ve ahlaki bir kavram olarak sabır; inandığı hak yolda kararlılıkla yürüme azmi, sıkıntılara karşı dayanma gücüdür. Yüce Rabbimiz:

ÂYET - İ KERÎME

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ
وَالثَّمَرَاتِ ۖ وَبِشِّرِ الصَّابِرِينَ

"Andolsun ki sizi biraz korku ve açlıkla; mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle sınayacağız. Sabredenleri müjdele!" (Bakara, 2/155) buyurarak mutlaka herkesin farklı şekilde imtihan edileceğini bildirmiştir.

Müslümanlar Mekke'den Medine'ye göç ederek müşriklerin saldırılarından kısmen kurtulmuşlardı. Bununla birlikte hicretin ilk yıllarında hâlâ kaygı ve korkuları vardı; yeni vatanları olan Medine'de putperestlerin tehdidi altındaydı. Nitekim kısa zaman sonra çatışmalar başladı. Bu arada müslümanlar ağır maddî sıkıntı çekiyorlardı; hicret edenler mallarını geride bırakmışlardı; çatışmalarda da mal ve can kaybına uğruyorlardı. İmkânlarını kardeşçe paylaşmalarına rağmen –Peygamber ailesi de dâhil olmak üzere– çok zaman günlerce karınlarını doyuramıyorlardı. Ayette özellikle Medine döneminin ilk yıllarındaki bu sıkıntılara işaret edilmekle beraber, genel anlamda Allah'ın insanları bu tür sıkıntılarla imtihan etmesi her zaman mümkün olduğundan, ayetin anlamı ve amacı da mutlak ve geneldir. Buna göre Allah müslümanları o zaman denemiştir, dilediği her zaman da dener. Allah'a dayanıp sıkıntıları altında ezilmeyenler hem dinî hem de dünyevî bakımdan hep kazanmışlardır; bu Allah'ın

yasasıdır. Onun için ayetin sonunda “sabredenleri müjdele” buyurularak sabra vurgu yapılmıştır. (Kur’an Yolu Tefsiri, 1/241-242)

Ebû Saîd el-Hudrî’den (r.a.) nakledildiğine göre; Medineli Müslümanlardan bir kısmı Resûlullah’tan (s.a.s.) bir şeyler istediler. O da verdi. Sonra yine istediler. Resûlullah (s.a.s.), elindekiler bitinceye kadar verdi. Verebileceği şeyler tükenince onlara şöyle dedi:

HADİS - İ ŞERİF

مَا يَكُنْ مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ أَدْرِيهِ عَنْكُمْ ، وَمَنْ يَسْتَغْفِرْ يُعْفِهِ اللَّهُ وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ ، وَمَنْ يَتَصَبَّرْ يُصْبِرْهُ اللَّهُ . وَمَا أُعْطِيَ أَحَدٌ عَطَاءً خَيْرًا وَأَوْسَعَ مِنَ الصَّبْرِ

“Yanımda ne kadar hayır (mal) varsa, onu sizden asla esirgemem. Kim dilenmekten çekinir, iffetli davranırsa, Allah onun iffetini arttırır. Kim tok gözlü olmak isterse, Allah onu başkalarına muhtaç olmaktan kurtarır. Kim de sabretmeye gayret ederse, Allah ona sabır verir. Hiçbir kimseye, sabırdan daha hayırlı ve büyük bir lütufta bulunulmamıştır.” (Buhârî, Zekât, 50; Buhârî, Rikâk, 20) buyurarak sabrın önemine dikkat çekmiştir.

Başka bir ayet-i kerimede Allah (c.c.):

ÂYET - İ KERİME

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ط

“Ey iman edenler! Sabır ve namazla yardım dileyin. Şüphesiz Allah sabredenlerin yanındadır.” (Bakara, 2/153) buyurmuştur.

D. BAŞA GELEN SIKINTILARA SABIR

Müslümanlar Mekke’de müşriklerden işkence ve çok sıkıntı görmüşler ve sabrın en yüksek derecesinde Allah tarafından sınanmışlar, artık durum katlanılamayacak kadar ağır olunca bazı sahabiler Peygamberimiz’e (s.a.s.) durumu anlatmışlar ve bu olay üzerine şu hadise yaşanmıştır. Habbâb bin Eret (r.a.) şöyle dedi:

Hırkasını başının altına yastık yapmış Kâbe’nin gölgesinde dinlenirken Resûlullah’a (s.a.s.) (müşriklerden gördüğümüz işkencelerden) şikâyetle bulunduk ve: **“Bize yardım dilemeyecek, Allah’a bizim için dua etmeyecek misiniz?”** dedik. Resûlullah (s.a.s.) şöyle cevap verdi:

- **“Önceki ümmetler içinde bir mümin tutuklanır, kazılan bir çukura konulurdu. Sonra da bir testere ile başından aşağı ikiye biçilir, eti-kemiği demir tırmıklarla taranırdı. Fakat bütün bu yapılanlar onu dininden döndüremezdi. Yemin ederim ki Allah**

mutlaka bu dini hâkim kılacaktır. Öylesine ki, yalnız başına bir atlı, Allah'tan ve sürüsüne kurt saldırmasından başka hiç bir şeyden endişe etmeksizin San'a'dan Hadramut'a kadar emniyetle gidecektir. Ne var ki, siz sabırsızlanıyorsunuz."

(Buhârî, Menâkıb, 25)

İmtihana tabi tutulan mümini tarif eden Peygamberimiz (s.a.s.):

HADİS-İ ŞERİF

عَبَّأَ لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ لَهُ خَيْرٌ ، وَلَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ : إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَاءٌ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَاءٌ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ

"Müminin durumu gıpta ve hayranlığa değer. Çünkü her hali kendisi için bir hayır sebebidir. Böylesi bir özellik sadece müminde vardır: Sevinecek olsa, şükreder; bu onun için hayır olur. Başına bir bela gelecek olsa, sabreder; bu da onun için hayır olur."

(Müslim, Zühd, 64)

Başka bir hadis-i şerifte:

HADİS-İ ŞERİF

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدِهِ خَيْرًا عَجَّلَ لَهُ الْعُقُوبَةَ فِي الدُّنْيَا ، وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدِهِ الشَّرَّ أَمَسَكَ عَنْهُ بِذَنْبِهِ حَتَّى يُوَفِّيَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

"Allah, iyiliğini dilediği kulunun cezasını dünyada verir. Fenalığını dilediği kulunun cezasını da, kıyamet günü günahını yüklenip gelsin diye, dünyada vermez."

HADİS-İ ŞERİF

إِنَّ عِظَمَ الْجَزَاءِ مَعَ عِظَمِ الْبَلَاءِ ، وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا أَحَبَّ قَوْمًا ابْتَلَاهُمْ ، فَمَنْ رَضِيَ فَلَهُ الرِّضَا ، وَمَنْ سَخَطَ فَلَهُ السُّخْطُ

"Mükâfâtın büyüklüğü, belanın (ağır imtihanın) şiddetine göredir. Allah, sevdiği topluluğu belaya (ağır imtihana) uğratar. Kim başına gelene rızâ gösterirse Allah ondan hoşnut olur. Kim de rızâ göstermezse, Allah'ın gazabına uğrar." (Tirmizî, Zühd,57)

•) Hikâye

Bir bakırcı ustası müthiş bir ilim arzusuyla elindeki tencereleri ve eşyayı tamamen dağıtmış ve evindeki hamile karısına bütün masraflarını karşılayacak bir miktar bırakıp onun iznini ve rızasını da alarak ilim tahsil etmek için bir başka ülkeye yola çıkmış. Yirmi sene boyunca dinî

ilimler üzerine tahsilini tamamlamış, sonra vatanına dönmek üzere yola çıkmış. Yolda erenlerden birine misafir olmuş ve ona durumunu anlatmış. O da ona: **“İlimlerin ve amellerin aslı nedir?”** diye sormuş. Bu soruya cevap veremeyip yine o kâmil zatın cevap vermesini istemiş. O zat da: “Eğer bize bir müddet hizmet edersen ilmin aslını öğrenip evine dönersin” demiş. Bunun üzerine o âlim, o mübarek zatın hizmetini kabul etmiş, onun yanında iki yıl kalmış.

Sonra o yetkin insan, o âlime şefkat edip şöyle demiş: “Oğlum gel sana bunun cevabını vereyim de evine, zevcene dön ve ömrün oldukça bize hayırla dua et. **Şunu kesinlikle bil ki, bütün ilim ve amellerin, her marifet ve kemâlin aslı sabırdır, bunlar ancak sabırla kazanılır. Tahammül ve teenni de sabra dâhildir. Eğer her işte sabırlı olursan her türlü pişmanlıktan kurtulur ve iki âlemde de her yönden saadete kavuşursun.** Bu önemli nasihatı sana öğretmek için seni bir müddet alıkoydumsa, bunun kıymetini bilesin ve bunu kulağından çıkarmayıp, bu öğüdü çok iyi muhafaza edesin ve asla unutmayasın diyedir.”

Bunun üzerine, o âlim bu öğüdü aldığından dolayı o zâta dua edip rızasını almış ve ülkesinin yolunu tutmuş. Nihayet yatsıdan sonra evinin kapısına ulaşmış. O anda: “Yirmi iki yıldan beri haber alamadığım evin kapısını vurmada önce pencereden şöyle bir bakayım, bunca zaman bu evde kim kalmış” diye düşünerek gizlice evin penceresinden içeriyi gözetlemiş. Bir de ne görsün, kendi karısıyla genç bir erkek yan yana oturmuş mutlu bir şekilde sohbet ediyorlar. O an aklı başından gitmiş ve kendinden geçip pencereden bir okla tam o genci öldürecekken, son anda aklına sabır gelmiş. “İki yıl bekleyip de kazandığım cevheri acele edip kaybetmeyeyim, kapıya gideyim de o herifi öyle öldüreyim” diye düşünmüş. Nihayet kendini tutup kapıyı çalmış. İçerden o genç, “Kimsin?” diye sormuş, o da, “Bu evin eski sahibiyim” diye cevap vermiş. Karısı sesinden hemen onu tanıyıp sevinçle, “Aç oğlum kapıyı aç, sen doğmadan önce gurbete giden baban geldi!” diye bağırarak. Öfkesini yenip sabreden o âlim, bu sözden o gencin kendi oğlu olduğunu anlamış. Böylece sabrın kerametini görmüş ve büyük bir pişmanlıktan kurtulmuş. Sevincinden ona sabrı ihsan eden Mevlâ’ya hamd edip övgüler yükseltmiş. Ömrü boyunca sabra özen göstererek mutlu olmuş, kendisine sabrı telkin eden o üstün ve ermiş insana dualar etmiş.

E. SABRIN ÇEŞİTLERİ

- a) **Allah’a itaatte sabır:** Ömür boyu itaatte devam ederek, usanmadan emredilenleri yapmak.
- b) **Masiyete karşı sabır:** Bu, Allah’ın yasakladığı şeyleri işlememekte sabretmek, direnmektir.
- c) **Musibetlere sabır:** Bize düşen, aklın gösterdiği tedbirleri aldıktan sonra sabretmek, başımıza gelen musibetleri kaderden bilmek, halimizi Allah’a açmak, O’na arz etmektir. Mü’minin en bariz vasıflarından biri sabırlı ve mütevekkil olmasıdır.

Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

HADİS - İ ŞERİF

لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ لِيُضِرَّ أَصَابَهُ ، فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَلْيَقُلْ : اَللّٰهُمَّ اَحْيِنِيْ
مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِّيْ وَتَوَفَّنِيْ اِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِّيْ

“Başına bir musibet geldi diye hiç biriniz ölümü temenni etmesin. Mutlaka böyle bir şey temenni etmek zorunda kalırsa: ‘Allah’ım, benim için yaşamak hayırlı olduğu sürece beni yaşat, hakkımda ölüm hayırlı olduğu zaman da beni öldür’ desin.” (Buhârî, Merdâ,19)

SONUÇ

Bütün bunlar dikkate alınarak denilebilir ki, mümin başına gelen sıkıntı, bela ve musibetlerin ilahî imtihanla ilgili boyutunu düşünmeli, kendine bakan yönüyle tedbire başvurup vurmadığını ya da ne kadar başvurduğunu sorgulamalı, ilahî takdire inanıp Allah’ın kullarına zulmetmekten münezzeh olduğunu bilmeli, O’na tevekkül edip dayanmalı, sabır göstermeli, iradesi dışında başına gelen zorluklardan dolayı da, sabretmesi hâlinde Allah’ın kendisine mükâfatlar vereceğini düşünüp teselli bulmalıdır.

Hız. Peygamber’in (s.a.s.) bu konudaki uygulama ve tavsiyeleri hep bu doğrultudadır. O hayatı boyunca Allah’ın tabiata koyduğu kanunlara riayet etmiş, sebeplere sonuna kadar başvurmuş, sonrasında da takdire rıza gösterip Allah’a tevekkül etmiştir. Hız. Peygamber (s.a.s.) bir defasında, “**Birinizin başına bir musibet geldiği zaman, ‘Biz Allah’a aitiz ve yine O’na döneceğiz. Ey Allah’ım! Musibetimin ecrini senden bekliyorum, bundan dolayı bana ecir ihsan et, benim için onu daha hayırlısıyla değiştir, desin.**” (Müslim, Cenaiz, 3) buyurmuştur. Yine Resûlullah (s.a.s.) musibetlerin ilahî rahmete bakan yönüne işaret ederek, “**Vücuduna batacak bir dikene varıncaya kadar, müslümanın başına gelen her bir musibet sebebiyle hataları affolunur.**” (Müslim, Birr ve Sıla, 49) buyurmuştur.

Bütün bu ilahi mesajlar ışığında mümin; başına gelen hayırda şükretmeyi, şerde ise sabretmeyi bilen dengeli insandır. Müslümanın lügatında “pes etmek” yoktur; çünkü o, “Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin” (Zümer, 39/53) emrine muhataptır. “Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır ve Müslümanlar olarak canımızı al.” (A’râf, 7/126) Unutulmamalıdır ki; imtihan geçici, mükâfat ise ebedidir. Sabırla yoğrulan bir ömür, son nefeste ebedi bir bayrama dönüşecektir.

